دارین بە کوردستاندا دەگەڕێت

لەتیف فاتیح فەرەج

نیگارکێش:
بێهنام بابەزادە

RWANGA

دارین بە کوردستاندا دەگەڕێت

نووسەر : لەتیف فاتیح فەرەج
بابەت : کورتەچیرۆکی منداڵان
دیزاین : دەزگای ڕوانگە
نیگارکێش : بێهنام بابەزادە
ڕێنووس و هەڵەچن: باخان ئەحمەد
چاپ : یەکەم ٢٠١٩
تیراژ : ٢٠٠٠ دانە
چاپخانە : هاوسەر

مافی لە چاپدانی ئەم بەرهەمە پارێزراوە بۆ دەزگای ڕوانگە
لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی (٣٣٥)ی ساڵی (٢٠١٩) پێدراوە

RWANGA
DECIDE.COMMIT.SUCCEED.
پرۆژەی کتێبی ڕوانگە

ڕۆژێک دارین بیری کردەوە ئیتر پێویستە ئێو جێگا گەرم و نەرمەکەی بەجێ بهێڵێت و ڕوو بکاتە دەشت و دەر و گوندەکان، ئاخۆ منداڵان لەوێ چۆن دەژین! پاش ئەوەی بیرۆکەکەی خۆی بۆ دایە و بابە گێڕایەوە، ئەوان بەخۆشحاڵییەوە وەریانگرت و دایە وتی: "دارین گیان، مانگێکی دیکە پشووی هاوینە، دەتوانی ئەو سێ مانگەی هاوین کار لەسەر بەجێهێنانی بیرۆکەکەت بکەیت."

بابەش وتی: "منیش هاوکارت دەبم، بە مەرجێ نمرەی باش بێنی."

دارین ئەو ماوەیە زۆر خۆی ماندوو کرد و خوێندی، لە کۆتایی ساڵدا بە نمرەیەکی بەرزەوە پۆلی شەشەمی بنەڕەتیی بڕی و بە شادییەکی زۆرەوە گەڕایەوە ماڵێ.

دوو ڕۆژ دواتر دارین دەستی کردە ملی دایە و بابە و دوعاخوازی لێ کردن تا لە هەڵەبجەی شەهید؛ شارەکەی خۆیەوە بەرەو نزیکترین گوند بۆ ماڵی بابای بەڕێ بکەوێت.

دارین بە ڕێگەکەدا دەڕۆیشت و تەماشای بەرپێی خۆی دەکرد، نەبا مێرووولەیەک لەبن پێیەکانیدا گیان لەدەست بدات. خاڵخاڵۆکەیەک بە لایدا تێپەڕی و وتی: "کوڕی باش، بیرت نەچێت یارمەتیی کۆترە باڵ شکاوەکە بدە."

دارین بەسەرسوڕمانەوە ئاوڕی لە خاڵخاڵۆکەکە دایەوە، لەو دەمەیدا مێرووولەیەک بە دارینی وت: "ئاگری تەماشای بەرپێی خۆت نەکەیت! خەریک بوو بمکوژی."

دارین لەبەر نزیکیی گوندەکە، بەپێ کەوتبووە ڕێ. کە گوێی لەو قسانە بوو، دەستی برد لە کۆڵەپشتە بچووکەکەی پشتی؛ دەفتەر و قەڵەمەکەی دەرکرد تا شتەکان یاداشت بکات.

چەند زەردەواڵەیەکی تووڕە و مۆنی بینی کە دەیانەوێت بە هەموویان پەلاماری مارمێلکەیەک بدەن، دارین بە زەردەواڵەکانی وت: "ئەوەی ئێوە دەیکەن، کارێکی باش نییە!"

یەکێ لە زەردەواڵەکان بەتووڕەییەوە گوتی: "کوڕێژگە، چییە ئامۆژگاریمان دەکەیت؟"

دارین خۆی گورج کردەوە و لەسەرخۆ گوتی: "دەکرێت هەمووومان سوود لە یەکتر وەربگرین."

مێروولە و خاڵخاڵۆکە و پەپوولە و هەنگ و چۆلەکەکانی ئەو دەوروبەرە گوێقوڵاغی ئەم گفتوگۆیە بوون، مارمێلکە تۆقیوەکەش لەپەنا پێڵاوێکی دارینەدا خۆی حەشار دابوو، بزانێ ئاکامی ئەم وتووێژە چی دەبێت.

زەردەواڵەیەکی دیکە گوتی: "ئێمە پێویستمان بە ئامۆژگاریی کەس نییە."
دارین وتی: "کەواتە داوای یارمەتی لە من بکەن تا کۆگایەکی پڕ لە خۆراکتان نیشان بدەم، نەک ئەم مارمێلکە ڕەقوتەقە."

زەردەواڵەکان هاتنە پێشتر و هەڵوەستەیەکیان کرد، یەکێکیان وتی: "ئاخر گەر وا نەبێت، وەی لە حاڵت!"

دارین وتی: "من هەرگیز لەماڵەوە فێری ئەوە نەکراوم درۆ بکەم یان فریوی خەڵک بدەم."

زەردەواڵەیەک: دەی کەواتە...

دارین وتی: "ڕێگایەکی درێژم لەبەردەمە و دەمەوێ چەندین گوند بگەڕێم، دوای سێ مانگی تر دێمەوە و کۆگاکەتان نیشان دەدەم."

زەردەواڵەیەک: قسەی بەتاڵ!

دارین: لەم سێ مانگەدا هەوڵ بدەن زۆرترین شیلەی گوڵ، شیلەی نەرم و شیرین، نەک مارمێلکەی لەڕ و لاواز؛ لە شوێنێکدا کۆ بکەنەوە، لەتەک ئەوەشدا گەنم و خۆراکی دیکەش پەیدا بکەن، تا ئەو کاتە کۆگاکەش پڕتر دەبێت.

مارمێلکەکە سوپاسی دارینی کرد و لە تولەڕێیەکەوە ملی ڕێی گرت، دارینیش بە پەلەوەرەکانی دەوروبەری وت: "ئێوەش بڕۆن بەلای کاری خۆتانەوە." بۆخۆیشی بەهیوای دۆزینەوەی کۆترە باڵ شکاوەکە، کەوتە ڕێ.

دارین لە ڕێگادا چاوی دەبڕییە هەموو جووڵەیەک، دەوروبەری خۆی بەتەواوەتی دابووە بەر نیگا، جار جار ئۆتۆمبێلێک کەمێک لەولاتریەوە تێدەپەڕین و سەرنشینەکان سەیری ئەویان دەکرد و دەستیان بۆ بەرز دەکردەوە. ئەو لەدامێنی چیاکەدا کە کەمێک دوورتر بوو لێیەوە، لەبن چەند دارتوویەکدا کە دیار بوو تەمەنێکی زۆریان هەبوو، کۆترە باڵشکاوەکەی بینی. کۆترەکە بە بینینی دارین، هەڵوەستەیەکی کرد و تۆزێک سڵەمییەوە.

دارین بەنەسپایی پێی گوت: "مەترسە، من ئاحەز نیم، دەمەوێ باڵە شکاوەکەت بگرمەوە." کۆترەکە پاش ئەوە بەباڵەخشێ هات بۆ لای، دارینیش هەندێک باڵەکانی ڕێک خست و دەستی بەنەرمی بە باڵە شکاوەکەیدا هێنا و بە پەتێک جوان بەستی، بە کۆترەکەی گوت:

"بە ماوەیەکی کەم بەتەواوەتی چاک دەبیتەوە، ئێستاش من دەبێت بڕۆم لەم کانی و ئاوە دوور مەکەوەوە، کە هاتمەوە باڵەکەت دەکەمەوە."

کۆترەکە خوداحافیزیی لێ کرد، دارین کەوتەوە ڕێ، دەمەوئێوارە گەیشتە ماڵی باوەگەورەی (باپیرەی). داپیرە و باپیرە لەئامێزیان گرت و ماچیان کرد، دارینیش چیرۆکی ڕێگاکەی بەتەواوی بۆ گێڕانەوە، باسی ئەوەشی کرد کە مەبەست لە هاتنەکەی چییە. باپیرە پێی وت: "ڕۆڵە گیان، هەموو کوردستان گەورەیە، جارێ تۆ منالّی بۆ ئەوەی بە هەموویدا بگەڕێی، بەڵام بەڵێن بێت دوای چەند ڕۆژێکی تر پێکەوە بچینە چەند گوندێکی ئەم دەوروبەرە و دواتریش کە گەورە بووی، بۆخۆت هەموو کوردستان بگەڕێ."

دارین بەم بەڵێنە زۆر دڵخۆش بوو، بە باپیری وت: "ئەگەر چەند گوندێکیش ببینم، ئەوە دەتوانم چیرۆکی ئەو گوندانە بۆ هاوڕێکانم بگێڕمەوە و هەروەها داستانی ئەم ماوەیە تۆمار بکەم."
تا نیوەشەو لەگەڵ داپیرە و باپیرە قسەیان کرد و دواتر چووە سەر جێگای خەو، هەر زوو خەو بردیەوە.

دوای چەند ڕۆژێک مانەوە لە گوندەکە و ناسینی زۆر هاوڕێی تازە و بینینی دەشتودەری دیکە، هەموو ڕووداو و شتەکانی لە دەفتەرەکەیدا یاداشت دەکرد، بەو مەبەستەی ساڵی دادێ یەک یەک بۆ هاوڕێکانی پۆلەکەی بخوێنێتەوە.

لەتەک باپیریشیدا چەندین گوندی ئەو دەوروبەرە گەڕان و باپیری؛ زۆر خزم و کەسی پێ ناساند.

دارین ئەوەی بە خەیاڵدا هات سەبارەت هەموو ئەوانەی بینیویەتی، چیرۆکێکی درێژ بنووسێتەوە و داوا لە بەڕێوەبەری قوتابخانەکەیان بکات بۆی چاپ بکەن، بەو مەبەستە هەرچیی دەبینی؛ بەوردی یاداشتی دەکرد.

نزیکەی ١٥ ڕۆژ بەسەر هاتنی دارینیدا بۆ گوند تێپەڕیبوو، دارین داوای لە باپیری کرد کە بگەڕێتەوە بۆ شار و دوای چەند ڕۆژی تر سەر بداتەوە بۆ تەواوکردنی ئەوەی ماویەتی.

باپیرە بڕیارەکەی دارینی پەسەند کرد، بەڵام وتی پێویستە بە ئۆتۆمبێل بڕۆی، لەبەر ئەوەی هەندێک گوێز و ماست و هەنگوینم بۆ داناون.

دارین و باپیرە لەسەر ئەو بابەتە وا ڕێک کەوتن کە باپیرە کەلوپەلەکان بە ئۆتۆمبێلێکی ناسیاودا بنێرێت و لە شار ولە دوکانی ناسیاوێک دایبنێت کە دارین گەیشتەوە، بیباتەوە.

باپیرە بۆیە بەوە ڕازی بوو، لەبەر ئەوەی دارین باسی ئەوەی بۆ کرد کە بەڵێنی گەڕانەوە و سەردانی کۆترەکە و شەنگەسوورەکانی داوە، نایەوێت درۆ لەگەڵ ئەو هاوڕێیانەیدا بکات. دارین خۆی ئامادە کرد و کەوتەوە ڕێ بەرەوماڵەوە، دیسان لە ڕێگەدا ئەوەی دەیبینی؛ یاداشتی دەکرد.

ئاسکەکە وتی: "من لە مرۆڤەکان دەترسم، مرۆڤەکان ڕاومان دەکەن و دەمانخۆن."

دارین وتی: "من هەرگیز دڵم نایەت گۆشتی گیانداری جوانی وەک تۆ بخۆم، ئازاریشت نادەم."

ئاسکەکە کاتێ لە دارین دڵنیا بوو، زۆر لێی نزیک بووەوە تا ڕادەی ئەوەی دارین دەستی بەسەر پشتیدا دەهێنا و ئەویش لە بەردەمیدا هەڵدەقونایەوە.

ئاسکەکە بە دارینی وت: "لەم ڕۆژانەدا چەند ڕاوچییەک، یەکێ لە هاوڕێ ئازیزەکانی منیان کوشت، من بەڕێکەوت لە دەستیان ڕزگارم بوو."

دارین بەم هەواڵە زۆر خەمناک بوو، بەڵێنی بە ئاسکەکە دا کە گەڕایەوە، بە هەموو توانایەوە کار بۆ ئەوە بکات ڕاوی ئاسک و پەلەوەر و گیاندارە کێوییەکان بەتەواوەتی قەدەغە بکرێت و بۆ ئەوەش لەگەڵ هاوڕێکانیدا تیمی تایبەت بەو کارە دروست بکەن. دارین خوداحافیزیی لە ئاسکەکە کرد و ڕێگەکەی گرتە بەر.

پاش ماوەیەک ڕۆیشتن، گەیشتنەوە هەمان کانی و دار، ئەو شوێنەی کۆترەکەی لێ بەجێ هێشت، دارین هەندێک وەک کۆتر کەوتە گمەگم، تا کۆترەکە لە شوێنێکەوە دەرکەوت و یەکسەر خۆی هاویشتە نێو دەستەکانی دارینەوە، ئەویش بەئەسپایی باڵە بەستراوەکەی کردەوە و هەڵیدایە ئاسمان.

کۆترەکە هەندێ ئەمسەر و ئەوسەری کرد و باڵەکانی ڕاوەشاند و دواتر بەرەو قووڵایی ئاسمان بەرز بووەوە و هاتەوە خوارەوە بۆ نێو دەستەکانی دارین.

دارین زۆر دڵی بەوە خۆش بوو کە کۆترەکە بەتەواوەتی باڵی چاک بووەتەوە و دەتوانێ بەباشی بفڕێت، داوای لە کۆترەکە کرد بەخێرایی هاوڕێکانی بدۆزێتەوە و بگەڕێتەوە لایان، خوداحافیزیی لە کۆترەکە کرد و کەوتەوە ڕێ.

دارین بە هەموو ئەو ڕووداو و چیرۆکانە سەرسام بوو کە لە ڕێگا دەیبینی، بە هەندێکیان دڵخۆش و بە هەندێکیشیان دڵتەنگ و خەمبار بوو، بەتایبەت بە ڕووداوی ئاسکەکە زۆر نیگەران بوو، لەبەر خۆیەوە دەیگوت:

"ئاخر ئەوە چ تاوانێکە، ئەم گیانەوەرە شیرین و ئازدارە بکوژی!"

بیری لەوە دەکردەوە کە مرۆڤ چ سەیرە! لە لایەکەوە لەبەر جوانی و ئاسکی؛ ناوی کچ و ژن بە ناوی ئەم ئاژەڵەوە دەنێن و لە لایەکی دیکەشەوە؛ دەستیان بە خوێنەکەی سوور دەکەن بۆ یەک دوو پارەو.

دارین بە ئومێدی ئەوەی بزانێت زەردەواڵەکان چییان کردووە، بەدەم سروودی "خوایە وەتەن ئاواکەی"ەوە کەوتەوە ڕێ.

لە ڕێگادا سەیری هەموو ئەو شتانەی دەکرد کە دەیبینین، لە هەندێکیان ڕادەما و هەوڵی دەدا بزانێ چی دەکەن و چۆن دەژین، جارناجارێ دەفتەر و قەڵەمەکەی دەردەهێنا و شتێکی دەنووسی.

پاش ئەوەی ماوەیەک بە ڕێگاوە بوو، گەیشتە ئەو شوێنەی زەردەواڵەکانی لێ بەجێ هێشتبوو.

ئەو لە کاتی بەجێهێشتنی زەردەواڵەکاندا، چەند بەردێکی کردبووە نیشانە بۆ ئەوەی شوێنەکە ون نەکات و لای زەردەواڵەکان زمان درۆزن دەرنەچێت.

لە دوورەوە بەردەکانی بەدی کرد و دوای چەند هەنگاوێکی خێرا، زۆر بەئاسانی شارە زەردەواڵەکەی دۆزییەوە، لەوێ وەستا تا چەند زەردەواڵەیەک لەو ناوە دەرکەوتن، سڵاوی لێ کردن و وتی: "من هاتووم بۆ سەردانی ئێوە."

زەردەواڵەکان بەدەم فڕینەوە بەخێرهاتنیان کرد و گوتیان ببوورە ئێمە سەرقاڵی کارین.

دارین بەمە زۆر دڵخۆش بوو، داوای کرد کە گەورەکەیان ببینێت، پاش کەمێک؛ یەکێک لە زەردەواڵەکان لەگەڵ گەورەکەدا گەڕایەوە. دارین کە ئەوی بینی، یەکسەر ناسییەوە:
"ئەمە زەردەواڵە تووڕەکە بوو!"

ئەویش زۆر بەئاسانی دارینی ناسییەوە و وتی: "ها کوڕێگە، هاتیتەوە!"

دارین سوپاسی کرد و لە هەواڵیانی پرسیار کرد، زەردەواڵەکە وتی: "لەو دەمی تۆ ڕۆیشتووی، ئێمە سەرگەرمی کارکردنی بەردەوامین و زۆر کۆگای خۆمان پڕ کردووە لە خۆراکی هەمەجۆر."

دارین بەجۆرەیەکەوە پێی وت: "دەی منیش هەر ئەوەم دەویست، دەبینی ئێستا کۆگاکانتان پڕە لە خۆراک و خۆیشتان بەو کارکردنە زۆر دڵخۆشن."

زەردەواڵەکە وتی: "زۆر ڕاستە، لەوەتەی تۆ ڕۆیشتووی، ئێمە بەردەوام کار دەکەین. پێشتر لە خۆشیی ئەو کۆگایەی تۆ باست کردبوو، کارمان دەکرد، بەڵام لە دواییدا کارکردن بوو بە نەریتی ئێمە و کۆگاکەی تۆمان هەر بیر چووەوە. ئەرێ کۆگاکەی تۆ کامە بوو کە باست کرد؟"

دارین بەپێکەنینەوە پێی وت: "کۆگاکەی من باسم دەکرد، هەر ئەوانە بوون کە ئێستا ئێوە خۆراکی زۆرتان تیا هەڵگرتووە."

سەرۆکی زەردەواڵەکان بەدڵخۆشییەوە چەند خولێکی خوارد و هاتەوە بەردەم دارین و گوتی: "سوپاس کوڕێژگە بۆ ئەو ئامۆژگارییە جوانەت، ئێمە هەرگیز ئەو چاکەیە لەبیر ناکەین."

دارینیش سوپاسی زەردەواڵەکەی کرد و بەجێی هێشت.

دارین بەدەم ڕێکردنەوە لەبەر خۆیەوە دەیگوت: "من بەم چەند ڕۆژە کەمە، ئەم هەموو چیرۆک و بەسەرهاتەم کۆ کردەوە، خۆ ئەگەر بۆ ماوەی سێ مانگ بە کوردستاندا بگەڕێم، ئەودەم دەتوانم هەزاران چیرۆک و داستان بنووسمەوە، ئەمەش دەبێتە هاندەرێکی باش بۆ ئەوەی هەموو هاوپۆلەکانم هەستن بە کاری لەو چەشنە."

دارین لەبەر خۆیەوە خەیاڵی دەکرد و ڕستە و چیرۆکی دەچنی، ئەوەندەی زانی لە کەناری شارەکەیە، بیری کەوتەوە دەبێت جارێ یەکسەر بڕوات بۆ دوکانی ئەو خزمەیان و شتەکان هەڵبگرێت و بگەڕێتەوە بۆ ماڵەوە.

دارین پاش ئەوەی سڵاوی لە خزمەکەیان کرد، خزمەکە بەخێرهاتنی کردەوە و هەواڵی گوند و ناوچەکەی پرسی، دوکاندارەکان سروشتیان وایە لە هەموو ئەوانەی لە گوندەکانەوە دێن، هەواڵی ناوچەکە دەپرسن، خۆ ئەم خزمەی ئەویش ڕۆژ نەبوو لەو گوندانەوە نەیەن بۆ لای، کەچی هەر پرسیاری باپیرە و داپیرەی کرد و هیوای لەشساغیی بۆ خواستن.

دارین کەلوپەلەکانی هەڵگرت و ویستی بڕوات، خزمەکەیان بانگی هیوای کوڕی کرد و وتی: "هیوا ڕۆڵە، ئەو شتانە بەتەنێ بە دارین نابرێنەوە، وەرە یارمەتیی بدە."

هیوا جگە لە خزمایەتی، هاوڕێ و هاوپۆلی دارینیش بوو، بەیەکەوە شتەکانیان هەڵگرت و بەقسەکردنەوە بەرەو ماڵی دارین کەوتنە ڕێ. لە ڕێگادا، دارین زۆرێک لەو شتانەی بۆ هیوا گێڕایەوە کە بینیبوونی.

لەبەر دەرگا سەرەڕای فەرمووی دارین لە هیوا، هیوا گوتی ناچارم بگەڕێمەوە بۆ لای دوکانەکە، باوکم دەڕوات بۆ نوێژی نیوەڕۆ.

دارینیش لە دەرگای دا و دایە گیانی دەرگاکەی کردەوە، بەر لەوەی شتەکانی لێ وەربگرێت، باوەشی پێدا کرد و تێروپڕ ماچی کرد و وتی: "وای چەندم بیر دەکردی! با تۆزێک بۆنت پێوە بکەم!"

دارینیش وتی: "دایە گیان، منیش بیری تۆم دەکرد، بیری باوە و شار و هاوڕێکان و ماڵە خۆشەکەیشمان."

دایکی شتەکانی لێ وەرگرت و وتی تا باوە گیان دێتەوە، بڕۆ دووشێک بکە، دواتریش خوانەکە ڕادەخەین و لەگەڵ نانخواردنەکەدا؛ چیرۆکی ئەم چەند ڕۆژەمان بۆ بگێڕەوە.

دارینیش وتی: "بەسەرچاو دایە گیان."

ڕاستە چەند ڕۆژێکی کەم بوو دارین ماڵەوەیانی جێ هێشتبوو، بەڵام هەستی کرد سکی دایە گیانی تۆزێتر بەرز بووەتەوە، ئەوەش زۆر دڵخۆشی کرد، چونکە دەیزانی ماوەیەکی تر ئاوەدانیی زیاتر دەکەوێتە ماڵەکەیانەوە و ئیدی کەسیش بە دارین ناڵێت تۆ تاقانەی.

دارین حەزی نەدەکرد کەس تاقانە بێت، بەڵام نەیدەزانی بۆ حەز بەوە ناکات، دەیویست بگەڕێتەوە و کراسەکەی دایکی هەڵبداتەوە و سکی ماچ بکات، بەڵام دەرگای گەرماوەکەی بەسەر خۆیدا پێوە دا.

ئـەم کتێبـە لـە لایـەن دەزگای ڕوانگـە، لـە چوارچێـوەی پـڕۆژەی کتێبـی ڕوانگـە چاپکراوە.

f @RwangaOrg
@RwangaFoundation
@RwangaFdn

www.rwanga.org

RWANGA
DECIDE.COMMIT.SUCCEED.

پڕۆژەی کتێبی ڕوانگە

www.rwanga.org